

LASTEAEED

KASEKE

VALGA LASTEAEED

KASEKE

ÕPPEKAVA

2023

Sisukord

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	4
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED JA ÜLDEESMÄRGID.....	6
2.1 TEHNOLOOGIAHARIDUS.....	6
2.2 HARIDUSPROGRAMM „ETTEVÕTLIK KOOL”.....	8
3. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	9
Lasteaia päevakava.....	10
Traditsiooniliste ürituste kalenderplaan.....	10
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	12
4.1. ÜLDOSKUSED.....	12
4.1.1. Mänguoskused.....	12
Eeldatavad mänguoskused vanuseti.....	13
4.1.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	14
Eeldatavad tunnetus ja õpioskused vanuseti.....	14
4.1.3. Sotsiaalsed oskused.....	16
Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti.....	16
4.1.4. Enesekohased oskused.....	19
4.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD.....	21
4.2.1. Valdkond mina ja keskkond.....	21
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	23
4.2.2. Valdkond keel ja kõne.....	41
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	42
4.2.3. Valdkond eesti keel kui teine keel.....	49
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	50
4.2.4. Valdkond matemaatika.....	54
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	55
4.2.5. Valdkond kunst.....	58
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	60
4.2.6. Valdkond muusika.....	65
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	66
4.2.7. Valdkond liikumine.....	69
Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	71
5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA.....	74
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS.....	75
7. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS.....	77

8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	80
Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 1.....	81
Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 2.....	84
Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 2.1.....	85
Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 3.....	86
Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 4.....	91

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1. Lasteaed Kaseke (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.
2. Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteasutuse pedagoogide osalusel ning kaasatud on sellesse protsessi vanemaid.
3. Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, mis on kinnitatud direktori käskkirjaga.
4. Lasteaia õppekava määrab kindlaks:
 - Lasteasutuse liigi ja eripära
 - Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti
 - Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil
 - Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse
 - Õppekava uuendamise ja täiendamise korra
5. Lasteaed Kaseke asub aadressil Kase tn. 6, Valgas. Lasteaed Kaseke on munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele. Lasteaed on valminud 1966 aastal. Avati sama aasta 6. augustil. Maja renoveeriti 2008 aastal ning taasavati 2. septembril 2009.
6. Rühmad komplekteeritakse vastavalt järjekorras olevate laste vanusele, maksimaalselt kaks sõimerühma ja aiarühmad. Vajadusel moodustatakse sobitusrühm, kus õpivad koos teistega ka haridusliku erivajadusega lapsed (KELS Vastu võetud 18.02.1999 RT I 1999, 27, 387).
7. Rühma registreeritud laste arv kinnitatakse direktori käskkirjaga vastavalt koolieelse lasteasutuse seadusele.
8. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
9. Lasteaed on liitunud novembris 2015. a Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikuga.
10. Õppe- ja kasvatustegevuses rakendatakse lõimituna teiste valdkondadega ka draamaõpet, õuesõpet, tehnoloogiaharidust (robootika- ja digivahendid), keskkonnaharidust.

11. Alates 2013. aastast rakendatakse lasteaias Kiusamisest vabaks meetodikat ja 2021. aastast VEPA meetodikat.
12. Lasteaias toimub eesti keele lisaõpe muu- ja kakskeelsetele lastele.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED JA ÜLDEESMÄRGID

Peame tähtsaks, et meilt lahkuvad lapsed saavad eluks kaasa vajalikud oskused ning teadmised.

Sõbralikus ja turvalises keskkonnas on lapsel hea olla ning koolitatud õpetajate hoole all lapsed:

- Õpivad läbi mängu
- Suhtlevad eakaaslastega
- Õpivad enese toimetulekuga seotud oskusi
- Osalevad mitmesugustel üritustel ja väljasõitudel
- Saavad ettevalmistuse kooliks

Õpetajad kasutavad erinevaid õppevahendeid ning metoodilisi võtteid, mis aitavad tagada aktiivse mõtestatud tegevuse lapse arenguks.

Lähtume Johannes Käisi õpetusest:

„Ära näita seda, mida laps võib ise näha! Ära ütle seda, mida laps võib ise öelda! Ära tee seda, mida laps võib ise teha!“

2021. aastal viidi töötajate vahel läbi konkurss lasteaia tunnuslause valimiseks, valituks osutus “Kaseke-õnnelik algus õnnelikule elule”.

Õppeaasta eesmärgid püstitatakse iga õppeaasta alguses ja kinnitatakse pedagoogilisel nõupidamisel.

2.1 TEHNOLOOGIAHARIDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks on lasteaias kasutusel erinevad digivahendid: sülearvutid, lauaarvutid, projektorid/ekraan, Bee-Bot programmeeritavad ja taaslaetavad mesimummude põrandarobotid, robotid Ozobotid, digitaalsed jutupliiatsid, WeDo 2,0 legoklotsid, Coding Express progerongid ning erinevad Lego-Education komplektid, maastikurobot, helisalvestavad pesulõksud, sphero pallid.

Digivahendeid kasutatakse õppetegevuste läbiviimiseks ning digipädevuse tõstmiseks, toetudes koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale ja laste vanusele. Digivahendite lõimimisega õppe- ja kasvatustegevustes on võimalik õppida tähti, numbreid, kujundeid, arvutamist, uusi sõnu, lugusid jutustada ja palju muud igapäevase eluga seotut.

Lastele on loodud võimalus harjutada Legodega konstrueerimist ja robotite programmeerimist, et toetada nende loovust, analüüsi- ja probleemilahendamis- ning õppetegevuste mitmekesisust. Digivahendite kasutamine nõuab loogilist mõtlemist ja järjekindlust tegevuses. Saame pakkuda läbi sellise tegevuse lastele võimalust end proovile panna. Õpetajad saavad tegevuse kaudu last hinnata, kelle jaoks on monteerimine ja programmeerimine huvitav ja võibolla isegi lihtne või kelle jaoks on keeruline.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid digivahendeid kasutades:

- Laps oskab kasutada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid
- Laps tunneb rõõmu innovaatsivahendite kasutamisest
- Laps oskab täiskasvanu abiga kavandada ja viia tegevus lõpuni
- Erinevaid tehnoloogilisi vahendeid kasutatakse õppetegevuste läbiviimiseks vähemalt kaks korda kuus

Digihariduse eeldatavad arengutulemused

2 aastane laps

- Tutvub erinevate tehnoloogiliste vahenditega (nt Bee Bot mesilased)

3-4 aastane laps

- Tunneb rõõmu tehnoloogiliste vahendite kasutamisest
- Kasutab õppetegevus mõnda tehnoloogia vahendit (Bee Bot, Coding Express progerongid ning erinevad Lego-Education komplektid)
- Programmeerib koostöös õpetajaga Bee Bot robotiga (nt teekonna, mille järgi hakkab Bee Bot liikuma)
- Kinnistab erinevaid oskuseid kasutades Bee Bot roboteid (nt loendamise, geomeetrilised kujundid, loomad jne)

4-5 aastane laps

- Tegutseb täiskasvanu juhendamise järgi
- Tunneb rõõmu ühistevgevustest
- Julgeb avastada, katsetada, tegutseda tehnoloogiliste vahenditega
- Kasutab Lego WeDo komplekti ja koostöös õpetajaga ehitab lihtsama näidise järgi
- Kasutab koostöös õpetajaga õuesõppe tegevuse eesmärgi maastikurobotit

5–7 aastane laps

Tutvub programmeerimise algtõdedega

- Tegutseb nii täiskasvanu juhendamisel kui ka iseseisvalt
- Oskab selgitada oma tegevust, eesmärke, oskab juhendada kaaslast samas tegevuses
- Julgeb kasutada erinevaid nutiseadmeid
- Saab hakkama Ozoboti kasutamise ja lihtsamate radade joonistamisega

2.2 HARIDUSPROGRAMM „ETTEVÕTLIK KOOL”

Lasteaed lähtub oma tegevuses Ettevõtliku kooli põhimõtetest, pakkudes põnevaid ja kaasava õppimise meetodikaid tuues lasteaeda rohkem iseseisvat ja ettevõtlikku hoiakut, arendades lastes otsustusvõimet ja ärgitades tegutsemishimu.

Ettevõtlikuks Lasteaiaks saamisel läbib meie personal 3 koolitust ja viime lasteaia tegevused vastavusse Ettevõtlik Kool standardiga. Standardi vastavuse analüüs edupeegel.ee keskkonnas puudutab järgmisi valdkondi: õppe- ja kasvatusprotsess (7 alakriteeriumit), eestvedamine ja juhtimine (6 alakriteeriumit), professionaalse arengu toetamine (4 alakriteeriumit), koolipere aktiivsus ja mõju kogukonnas (4 alakriteeriumit) ning ressursid (3 alakriteeriumi).

Ettevõtlik Kool on hariduse kvaliteedimärk, mis on koondnimetus põnevale ja kaasavale õppimise meetodikale ning ühtlase haridusprogramm, mis toob haridusasutusse rohkem iseseisvat ja ettevõtlikku hoiakut, arendab lastes otsustusvõimet ja ärgitab tegutsemishimu.

3. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus lähtub koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast.
2. Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Suvekuud- juuni, juuli, august on omandatud teadmiste ja oskuste kordamiseks, toimub võimalusel mänguline tegevus õues.
3. Õppe- ja kasvatustegevus rühmades tugineb lasteaia päevakavale (lk. 10), mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi poolt kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused. Lapsed peavad viibima sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda päevas õues. Laste lasteaeda toomine ja äraviimine ei tohi üldjuhul segada une- ja söögiaega ega õppe- ja kasvatustegevusi.
4. Õppeaasta alguses selgitatakse välja rühmas olevate laste vanuselised, individuaalsed ja arengulised iseärasused.
5. Õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi ja lasteaia õppekava põhjal koostatakse igaks õppeaastaks rühma õppeaasta eesmärgid.
6. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms.
7. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga tutvutakse võimalusel loomulikus keskkonnas. Omavahel lõimitakse õppe- ja kasvatustegevusi, valdkondi ja teemasid. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
8. Õppe- ja kasvatustöö planeerimine toimub kas teemade kaupa nädalakavana või projektipõhiselt kooskõlas õppekavaga. Mõlema eelkirjeldatud tööviisi puhul on õpetajal õigus õppetööd kavandada paindlikult ja vajadusel teha muudatusi.

Nädalakava koostades esitatakse eesmärgistatud tegevuskava Stuudiumi keskkonda iga nädala reedeks, näidates ära ka planeeritavad õppetegevused, kasutatavad mängud ja olulisemad vahendid, koostöö vanematega ning õppekäigud ja üritused. Projektõppe rakendamise korral käsitletakse teemasid pikema aja jooksul ja süvitsi. Projekti puhul võib põhiteema hargneda alateemadeks. Projektitöö käigus toimub vanematega suhtlus, tagasisidestamine ja projekti lõpus kokkuvõtte esitamine Stuudiumi keskkonnas. Projekti dokumentatsioonis kajastuvad näited lapse töödest, fotod, mis näitavad töö kulgemist, vaatluse kirjeldused, videod, transkriptsioonid laste aruteludest ja lapsevanemate kommentaarid.

Lasteaia päevakava

07.00-08.15	laste saabumine, vaba- ja individuaalne tegevus
08.15-09.00	hommikusöök sõimerühmas
08.30-09.00	hommikusöök aiarühmas
09.00 - 12.15	õpitegevused, õuemängud, õppekäigud
12.00 – 12.30	lõunasöök ja ettevalmistus puhkeajaks sõimerühmas
12.15 - 13.00	lõunasöök ja ettevalmistus puhkeajaks aiarühmas
13.00 - 15.00	laste puhkeaeg
13.00 - 14.30	laste puhkeaeg (5-6 ja 6-7 aastased)
15.00 - 15.30	vaba- ja individuaalne tegevus
15.30 - 16.00	õhtuode kõikidele rühmadele
16.00 - 18.30	mängud rühmas, õues, saalis ja individuaalne tegevus

Traditsiooniliste ürituste kalenderplaan

SÜGIS	SEPTEMBER	Tarkusepäev Sügisnäitus
	OKTOOBER	Liikluspäev Rahvusvaheline muusikapäev Õpetajatepäev Leivanädal
	NOVEMBER	Hingedepäev Poistenädal Isadepäev Mardipäev Kadripäev
TALV	DETSEMBER	Advendihommikud Jõulupeod

	VEEBRUAR	Küünlapäev Sõbrapäev Talisordinädal Vabariigi aastapäev
KEVAD	MÄRTS	Tüdrukute nädal Vastlapäev (liikuv püha) Emakeelepäev Muusika-teatrinädal
	APRILL	Naljapäev ja stiilipidu Südamenädal Maailma tervisepäev
	MAI	Emadepäev Perespordipäev Võtmepidu Koolieelikute lõpupidu

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

4.1. ÜLDOSKUSED

Üldoskuste kujunemist toetatakse kogu õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lõimides neid erinevate valdkondade sisuga.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- Mänguoskused.
- Tunnetus- ja õpioskused.
- Sotsiaalsed oskused.
- Enesekohased oskused.

4.1.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mängude liigid:

- Loovmäng. Laps ise valib mängu teema, vahendid ja sisu. Loovmängud on rolli-, lavastus- ja ehitusmängud.
- Reeglimängud. Kindlad reeglid (juba varem olemas) ja struktuur. Reeglimängud on õppe-, laulu-, liikumis- ja võistlusmängud.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tunneb huvi mänguliste tegevuste vastu. Keskendub mängule koos täiskasvanuga.	Soovib mängida (tegutsemishuvi). Keskendub mängule lühiajaliselt.	Tunneb mängust rõõmu, on suuteline täiskasvanu juhendamisel lühiajaliselt mängule keskenduma 20minutit.	Tunneb mängust rõõmu, suudab lühiajaliselt ilma täiskasvanu juhendamiseta grupis mängida.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma 30 minutit.
Jäljendab mängus talle tuttavaid tegevusi igapäevatoiminguid.	Matkib täiskasvanu igapäevast tegevust.	Rakendab iseseisvalt lähiümbrusest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes oma olemasolevaid kogemusi, teadmisi ja muljeid mängus.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Näitab välja soovi mängida.	Avaldab soovi mängida, mängib õpetaja juhendamisel erinevaid mängu.	Algatab talle tuttavaid mängu. Mängib koos kaaslastega.	Algatab erinevaid mängu , arendab mängu sisu vahetu kogemuse (uue teadmise) omandamisel.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Laps jäljendab (samastab end) talle tuttavaid pere ja koduga seotud rolle.	Laps jäljendab talle tuttavaid rolle.	Täidab mängus erinevaid igapäevaeluga seotud rolle.	Mängib erinevaid rolle.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Püüab täiskasvanu juhendamisel täita lihtsamaid mängureegleid.	Püüab meeles pidada ja täita lihtsamaid mängureegleid.	Arvestab mängureeglitega ühistes mängudes (meeldetuletamisel).	Jälgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ning õpetaja abiga tuletab reegleid meelde.	Jälgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Suudab mängida kaaslasega kõrvuti.	Osaleb ühismängudes. Lahendab probleeme täiskasvanu abiga.	Mängus kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega. Lahendab probleeme täiskasvanu juhendamisel.	Oskab lahendada iseseisvalt lihtsamaid probleeme.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tegutsemisrõõm.	Huvitub võistlusmängudest Naudib mängu.	Tunneb rõõmu tegutsemisest, tahab olla edukas.	Tunneb rõõmu võidust, püüab taluda kaotust võistlusmängus.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Oskab ehitada elementaarseid ehitisi (torn, aed).	Hakkab kasutama nukumängudes ja mõningates situatsiooni-mängudes asendusmänguasju.	Kasutab mängudes asendusmänguasju.	Kasutab mängudes iseseisvalt erinevaid vahendeid.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

4.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse; taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus ja õpioskused vanusesti.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Näitab üles huvi uue ja tundmatu vastu. Omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse kaudu.	Omandab uusi teadmisi kogemuste kaudu. Kasutab ümbritseva tundmaõppimisel viite meelt.	Mõistab lihtsamaid seoseid (hulk, põhjus, tagajärg).	Saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest- ruumilisest järjestusest.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Saab aru täiskasvanu kõnest, reageerib sellele.	Hakkab järjest enam mõtlema kaemuslik- kujundlikult st lahendab lihtsamaid ülesandeid kujundite abil.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt, laps kasutab sisekõnet tegevuste planeerimisel ja reguleerimisel, mõtlemine on nii kaemuslik- praktiline kui kaemuslik – kujundiline.	Kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel, dialoog on suunatud rohkem iseendale.	Mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Laps tegutseb kontakti loomisel ja säilitamisel sihipäraselt kuni 10 minuti.	Laps keskendub huvipakkuvale tegevusele 15 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 25 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 30 minutit.
Tegutseb koos täiskasvanuga. Täiskasvanu suunamisel lõpetab alustatud tegevuse.	Oskab osaliselt oma tegevusi planeerida. Alustab ja lõpetab täiskasvanu korraldusel jõukohased tegevused.	Oskab tegutseda täiskasvanu juhiste järgi. Kavandab igapäevaseid plaanipäraseid tegevusi.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja üritab viia alustatud tegevused lõpuni.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatu lõpuni.
Tegutseb tuttavates olukordades täiskasvanu juhendamisel.	Tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt aga uudses toetub täiskasvanule.	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu suunamisel ja ettenäitamisel.	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	Tegutseb uudses olukorras iseseisvalt.
Avastab ja uurib rõõmuga erinevaid asju.	Huvitub õpitegevusest. Avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel.	Tunneb huvi ümbritseva vastu, algatab vestlust, esitab küsimusi.	Uurib ja katsetab koos täiskasvanuga.	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.
Märkab, et asjad on erinevad.	Rühmitab esemeid üldmõistete alusel (riided, söök, raamatud, mänguasjad).	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda.	Rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste ja tunnuste alusel.	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli täiskasvanu juhendamisel.	Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli iseseisvalt.	Laps kasutab omandatud teadmisi igapäevastes situatsioonides (nii uudsetes kui sarnastes).	Laps kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teab kordamise vajadust.	Laps kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

4.1.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid. Võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Saab aru, kui kaaslane on kurb/rõõmus. Laps reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele.	Märkab teiste põhiemotsioone (kurbus, rõõm, paha tuju) Väljendab oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.	Märkab teste inimeste emotsioone ja seisukohti, püüab arvestada neid oma käitumises. Oskab nimetada oma emotsioone (rõõm, kurbus) ja räägib nendest.	Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm) ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Tunneb huvi teiste (valdavalt eakaaslaste) vastu. Toetub võõrastega suhtlemisel ja enesekindluse saavutamisel tuttavale täiskasvanule.	Tunneb huvi teiste vastu ja tahab suhelda. Kohandab oma juttu erinevatele vestluskaaslastele, nt räägib täiskasvanu ja tuttavaga teisiti kui eakaaslase ja võõraga.	Vestleb meelsasti eakaaslaste ja täiskasvanutega (algatab tegevusi).	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. Mängukaaslastega suheldes kasutab strateegiaid, sh kompromissi ja läbirääkimist, et lahendada konflikte enne täiskasvanult abi otsimist.	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Laps on valdavalt mina keskne, abi vajades annab endast märku.	Enamasti märkab kui kaaslane vajab abi ning suunamisel abistab.	Püüab vahel teisi abistada ning lohutab omaalgatuslikult kaaslast.	Püüab hoolida teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Täiskasvanu korraldusel täidab lihtsaid rühmareegleid /igapäevaelulisi rutiine.	Täiskasvanu abiga jälgib rühma reegleid.	Osaleb mõningate rühma reeglite kujundamisel Laps arvestab kokkulepitud reegleid mängudes ja tegevustes.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel Suudab täita kokkulepitud rühmareegleid.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel. Järgib rühmareegleid ning arvestab rühma vajadusi.
Osaleb ühistegevuses koos täiskasvanuga, tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti.	Osaleb ühistegevuses ja teeb koostööd. Suudab teistega koos tegutseda lühikest aega.	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning näitab teiste rühmaliikmete suhtes üles hoolivust Osaleb ühistegevuses ja suudab oodata oma järjekorda mingis tegevuses.	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
Laps tegutseb teiste lastega kõrvuti, tegutseb kaaslastega kontakti luues. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.	Loob lühiajalisi sõprussuhteid Otsib kontakti nendega kellega on tihti koos.	Mängib meelsasti kaaslasega kahekesi. Kasutab sõna sõber. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.	Mängib kaaslastega (eelistab omasoolisi mängukaaslast), on kujunenud esimesed sõprussuhted.	Loob sõprussuhteid Oskab kirjeldada sõbraks olemist.
Tunneb ära kodust kaasavõetud mänguasju Jagab mõnikord oma asju teistega.	Eristab oma – võõras.	Oskab asju jagada ja vahetada saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.	Küsib luba asjade kasutamisel ja oskab asju jagada.	Saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mõistab selgelt väljendatud keeldu: Ei tohi!	Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal hea ja halva tähendust. Järgib igapäevaelu sotsiaalseid reegleid.	Saab aru taunitavast käitumisest (nt ei tohi teisi lüüa, ei tohi valetada jne.	Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda: teab, mida tohib, mida mitte.	Laps teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
Mõistab, et mõned lapsed on tüdrukud, mõned poisid.	Märkab, et inimesed on erinevad Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad (nt kasv, juuksed).	Kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat).	Identifitseerib end omasoolise vanemaga. Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda. Nimetab küsimisel, mis keelt räägivad muukeelsed lapsed rühmas.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Laps oskab paluda, tänada ja tervitada enamasti meelde-tuletamise peale. Teab lihtsamaid sotsiaalseid ja viisakusreegleid ning jäljendab eeskujule tuginedes igapäevaseid rolle ja tegevusi.	Täiskasvanu abiga järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.	Saab aru reeglite olemusest ning jälgib reeglite täitmist eelkõige teiste poolt. Püüab järgida rühma reegleid ja igapäevases suhtlemises lihtsamaid üldtunnustatud käitumisnorme.	Järgib oma tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele seletada. Mõistab ausa mängu reegleid.	Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Väljendab oma tahtmist. Kasutab osaliselt mina-vormi, oskab keelduda ja „ei“ öelda.	Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia.	Oskab rääkida oma tunnetest ja muljetest. Väljendab oma soove, seisukohti ja tahtmisi.	Laps oskab kirjeldada oma tunnete põhjuseid. Püüab selgitada oma seisukohti.	Selgitab oma seisukohti.

4.1.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Väljendab oma emotsioone Mõistab, kui kaaslane on kurb/rõõmus.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil oskab laps selgitada miks ta on kurb/rõõmus.	Räägib oma tunnetest: rõõm, armastus, kurbus, mure.	Oskab väljendada oma tundeid. Oskab seletada oma emotsioonide põhjuseid.	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt. rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Lapsel on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.	Väärtustab oma saavutusi, vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.	Täiskasvanu küsimise peale oskab 1-2 oma head omadust või oskust (enese arvates).	Täiskasvanu abiga kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
Püüab olukordades käituda vastavalt eeskujule.	Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.	Laps teab mida tohib ja mida ei tohi teha ja teeb vahet heal ja halval käitumisel.	Oskab oma käitumist hinnata ja mõistab viisaka käitumise tähtsust.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. Tunneb huvi mänguasjade vastu ja tegutseb nendega.	Laps mängib üksi ja kaaslas(t)ega.	Mängib kaaslastega. Naudib rühma kuulumist, eakaaslaste seltsi ja ühistegevusi.	Leiab iseseisvalt mängu teema, arvestab kaasmängijatega.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb lühiajaliselt omaette.	Tahab olla iseseisev Tegutseb tuttavas keskkonnas iseseisvalt.	Laps tegutseb enamasti iseseisvalt ja suudab kuigivõrd vastutada oma	Tegutseb iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamata.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.

		tegevuse eest.		
Laps mõistab, et tundmatuid asju ei tohi suhu panna. Saab aru olukordadest, kus ta võib haiget saada.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab millised on ohtlikud tegevused ja kuidas neist hoiduda.	Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, liikumine, sport).	Oskab kirjeldada tervisele ohtlikke olukordi. Teab, kuidas selliseid olukordi vältida.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Laps täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine (sööb, joo iseseisvalt, võtab jalast sokke jms.).	Riietub iseseisvalt, vajab abi lukkude ja nõövide juures, lapsel on kujunenud tualetiharjumused.	Riietub iseseisvalt, osaleb koos täiskasvanuga lihtsamate tööde tegemisel.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Tegevuse lõppedes koristab täiskasvanu abiga mänguasjad.	Mõistab, et mänguvahendeid peab hoidma ja mängu lõppedes oma kohale asetama. Koristab täiskasvanu abiga ja meeldetuletusel enda järelt.	Mängu ja tegevuse lõppedes koristab meeldetuletamisel enda järelt asjad.	Suhtub heatahtlikult ja hoidvalt mänguvahenditesse. Oma tegevuse lõppedes koristab enda järelt.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

4.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi valdkond):

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel
- Matemaatika
- Kunst
- Muusika
- Liikumine

4.2.1. Valdkond mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- Omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- Väärtustab nii eesti kultuuri kui ka oma rahvuse kultuuri traditsioone
- Väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult
- Väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
- Märkab nähtusi ja muutusi looduses

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine.
- Looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele.
- Tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust.
- Suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid.
- Lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.
- Suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema.
- Suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käitum

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Mina	Ütleb küsimise korral oma eesnime. Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedel.	Teab oma ees- ja perekonnanime, vanust.	Oskab end tutvustada. Teab oma sünnipäeva.	Teab oma kohustusi ja õigusi. Kirjeldab oma välimust, omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	Nimetab küsimisel pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.	Teab pereliikmeid nimepidi.	Teab oma pereliikmeid ning kirjeldab oma ja perekonda (pereliikmed + onu ja tädi).	Teab ja nimetab oma pereliikmete ees- ja perekonnanimesid . Mõistab, et pered võivad olla erinevad.	Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. Jutustab vanavanematest ja kirjeldab peretraditsioone.

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	Vastab küsimustele oma pereliikmete koduste tegevuste kohta.	Kirjeldab oma kodu (eramu, korter, talumaja). Nimetab kodu asukohta (linnas, maal). Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi.	Nimetab kodu asukohta: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). Nimetab ja kirjeldab oma kohustusi kodus.	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. Teab kodust aadressi.
Lasteaed	Eristab ja osutab küsimisel lasteaia erinevate otstarvete järgi ruume. Oskab nimetada oma rühma nime. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik).	Nimetab rühmas olevaid esemeid. Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetaja ning õpetajaabi nimed.	Nimetab oma lasteaia nime. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.	Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. Teab oma, võõra ja ühise tähendust.	Teab lasteaia aadressi. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Kool					Teab kooli kui õppimise kohta. Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.	Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsaid töid looduses.	Oskab nimetada vanemate ameteid. Loetleb tuntumate ametite juurde.	Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas. Põhjendab mängu-või töökoha korrastamise.	Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning ameteid.

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (laulude laulmine, peoriie kandmine). Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.	Osaleb tähtpäevadel ruumide kaunistamisel, kannab peoriideid, esineb koos teistega peol. Teab Eesti lipu värve ja leiab need teiste seast.	Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsaimaid sümboleid.	Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.	Teab kodulinna sümboleid. Oskab Eesti kaardil näidata Tallinna asukohta. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab mõningaid nende kombeid ja traditsioone (eriti oma lasteaias käivate laste puhul). Suhtleb teisest rahvusest lastega. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse).	Nimetab küsimise korral tähtpäevade ja pühadega seotud tegevusi.	Kirjeldab tähtpäevi peres (kuidas tähistatakse). Teab nimetada mõnda jõulu-, mardi- ja vastlakommet.	Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.	Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm). Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm). Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete hea ja paha tähendust. Meeldetuletamise korral tervitab ja jätab hüvasti.	Oskab eristada head ja halba tegu, käitumist. Järgib elementaarseid viisakusreegleid (aitäh, palun, tere, head aega).	Teab mõistete õige ja vale tähendust. Teab ja järgib üldtuntud viisakusreegleid. Oskab sõpra lohutada ja abistada.	Tunneb ja järgib lauakombeid. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm).	Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Sõprus ja abivalmidus	Osutab oma mängukaaslastele, õpetajatele. Küsimise korral nimetab oma rühmakaaslaste nimesid.	Oskab haiget saanud sõpra lohutada.	Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi. Oskab andeks paluda, andeks anda ja leppida.	Oskab sõpra lohutada ja abistada. Oskab kirjeldada sõpruse tähendust.	Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus.		Hoolib oma rühmakaaslastest.	Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.	Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (mängukaaslased, vanemad, vanavanemad jt).

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Suhtumine erinevustesse		Teab, et poiss ja tüdruk on erinevad.	Oskab nimetada mõned olulised poisi- tüdruku (mehe-naise) erinevused.	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuuldeaparaat).	Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia.	Tunneb ära tuttavad teenindusasutused (haigla, bussijaam, toidupood, lasteaed, päästeamet jne). Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet.	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.	Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).	Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi.

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Kodumasinad	Oskab pildilt näidata ja nimetada mõningaid kodumasinaid (pliit, kell, pesumasin, televiisor).	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat (külmkapp, raadio, pesumasin, arvuti, tolmuimeja, televiisor).	Teab tuttavate kodumasinade otstarvet.	Kirjeldab kodumasinaid- ja elektroonikat ning teab nende kasutamisega seotud ohte.	Kodumasinade kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad. Tähelepanu nende otstarbele ja nende kasutamisega seotud ohtudele.
Sõidukid	Tunneb pildilt ja nimetab sõidukeid (auto, buss, rong, laev jm).	Nimetab küsimise korral sõidukeid (auto, buss, rong, lennuk, laev).	Teab nimetatud sõidukite otstarvet ja kus nad liiguvad (maal, õhus, vees).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet.	Oskab nimetada ja kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (takso, kiirabiauto, politseiauto, prügiauto, kraanaauto jm).

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Jäätmed	Mõistab, et prahti ei visata maha, toob selle täiskasvanu korraldusel prügikasti.	Leides loodusest prahti, toob selle kokkulepitud kohta (prügikott, prügikast või ämber).	Oskab täiskasvanu abiga eraldi sorteerida paberit, pakendeid, plasti, klaasi.	Selgitab, miks ei tohi prahti maha loopida (ka õues, tänaval ja looduses). Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.	Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, klaas, patareid). Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine	Teab, et käsi on vaja pesta enne sööki, pärast tualetis käimist ja õuest tulles.	Teab peamisi hügieenireegleid. Nimetab tervist hoidvaid tegevusi: õuesviibimine, tervislik toitumine, lõunauinak. Teab, kuidas riietuda külma, kuidas sooja ilma puhul.	Teab, mis on haigus. Teab, mis võib põhjustada külmetamist ja haigestumist.	Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.	Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist nii lasteaias, kui ka kodus (nt suitsetamine, alkohol, vägivald, traumad). Teab, mida teha ja kelle poole pöörduda võimaliku ohu korral.

Laste vanus	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Teema					
Hammaste tervis	Harjab hambaid täiskasvanu abiga.	Teab hammaste hooldamise vahendeid.	Peseb iseseisvalt hambaid. Teab, miks on hammaste hooldamine vajalik.	Nimetab hammaste hooldamise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Teab ja oskab nimetada hambakaarjese tekkimise põhjusi. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevases elus.
Tervislik toitumine	Küsimisel nimetab toite, mida on sel päeval söönud.	Eristab maitseid: magus, hapu, soolane, kibe. Oskab nimetada mõnda tervislikku toiduainet.	Oskab nimetada toiduaineid, mida igapäevaselt kasutatakse toitumise valmistamisel.	Oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. Teab ja oskab nimetada, milliseid toiduaineid tuleks tarvitada rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja mõne konkreetse toidu valmistamiseks (nt supp, praad, salat jm). Teab, mis on nn rämpstoit ja miks see on kahjulik. Mõistab tervisliku toitumise vajalikkust eriti kasvavale organismile.

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab näidata ja nimetada kehaosi.	Nimetab kehaosi ja teab nende vajalikkust.	Oskab nimetada kehaosi detailsemalt (laup, põsed, rind, kõht, puusad jm) ning mõningaid siseorganeid (süda, kopsud jm).	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Saab aru mõistetest: tohib, ei tohi.	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid, tikud jm).	Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepp, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli). Teab ja nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (nt mängimine tänaval, liivakarjääris, suvel veekogus või rannas, talvel jäälemine jm).	Teab, et ohtlikud võivad olla ka ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised. Teab, et ohtlik on ujumine ilma täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita, mängimine ohtlikes kohtades. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.	Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. Teab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt viga saanud kaaslane). Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened.	Tunneb rõõmu õues viibimisest. Osutab küsimisel puule, lillele, murule.	Nimetab puid, metsi, lilli, muru. Teab, et lilli ja oksti asjata ei murta. Tunneb rõõmu looduses viibimisest.	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, järv, jõgi). Nimetab tuntumaid kodu- ja metsloomi (4-5 looma, lindu).	Oskab kirjeldada kodukoha loodust. Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid. Nimetab mõne söögi-ja mürgiseene (nt kukeseen, pilvik, kärbseseen). Oskab kirjeldada koduloomi ja meie metsades elavaid metsloomi.	Kirjeldab kodukoha loodust, iseloomustab mets-ja koduloomi, linde ning putukaid. Oskab nimetada meie maal söögiks kasvatatavaid juur- ja teravilju.
Kodukoha taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene.	Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli, puu- ja köögivilju (nt õun, pirn, kartul, porgand, kurk, tomat).	Oskab nimetada, mida tuttavatest köögi-ja puuviljadest valmistada saab. Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (värvuvad ja langevad). Eristab okaspuid lehtpuudest. Nimetab seene osadena kübarat ja jalga.	Nimetab erinevaid vaadeldavaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits, sibul) ja teab, kuidas neid kasutatakse. Nimetab 1-2 lehtpuud (nt kask, vaher) ja 1-2 okaspuud (kuusk, mänd). Nimetab lilleosi (juur, vars, leht, õis).	Nimetab puu osi (juured, tüvi, võra, oksad). Nimetab ja kirjeldab aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: maasikas, mustikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas, tamm, kastan jm).

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab küsimise korral nimetada tuntumaid koduloomi. looma. Leiab mänguasjade seast ja pildilt karu ja jänese. Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad). Osutab küsimisel linnule, putukale, kalale ja konnale.	Oskab nimetada tuttavaid kodu- ja metsloomi ning matkib nende hääletsusi. Nimetab tuttavate loomade iseloomulikke tunnuseid (nt jänesel pikad kõrvad, oraval pikk saba). Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust, erinevaid elupaiku ja elamisviise (nt kala elab vees, rebane elab urus). Nimetab linnu kehaosi ja iseloomulikke tunnuseid (nt suled, tiivad, nokk).	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. Nimetab tuntumaid linde (nt varblane, tihane, tuvi). Kirjeldab kalade iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba).	Nimetab erinevate loomade (ka põhja- ja lõunamaaloomade) seast need, kes elavad Eestis. Teab loomade käitumise iseärasusi eri aastaegadel (lindude ränne, karvavahetus, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine) ning oskab neid põhjendada. Nimetab tuntumaid paigalinde, (nt varblane, tihane, tuvi) rändlinnuliike (nt pääsuke, kuldnokk).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Näitab küsimisel pildilt tuttavat putukat (kärbes, lepatriinu, mesilane)	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane).	Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.	Oskab kirjeldada, tuttavate putukate välimust ja elupaiku.	Oskab kirjeldada, mille poolest on mõned putukad kasulikud (mesilane, sipelgas, lepatriinu) ja mõned inimesele ohtlikud (kärbes, sääsk, puuk).

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab küsimise korral nimetada oma tegevust : öösel magan, päeval olen lasteaias, mängin jm.	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine inimese ja loomade tegevusega).	Oskab nimetada päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja seostada neid inimese vastavate toimingutega. Teab mõisteid ööpäev ja täna, eile, homme.	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal. Teab ja oskab nimetada nädalapäevi õiges järjekorras. Saab aru mõistetest tööpäev ja puhkepäev ning neid kirjeldada.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab küsimise korral nimetada käesoleva aastaaja iseloomulikke tunnuseid (nt õues on külm, sajab lund – on talv; päike paistab soojemalt, lumi sulab, linnud laulavad – on kevad; õues on soe, saab liivakastis mängida, ujuda –on suvi jne).	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel on soe, lilled õitsevad, saab ujuda jm).	Oskab nimetada kõiki aastaage ja neid iseloomustada. Oskab nimetada inimeste tegevusi ja töid erinevatel aastaegadel.	Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. Oskab nimetada loomade ja lindude iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jne).	Kirjeldab inimeste töid ja tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, rannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Osutab küsimise korral päikese suunas. Täiskasvanu eeskujul matkib liigutuste ja häälega ilmastikunähtusi (vihma sajab, tuul puhub, lund sajab jm).	Mõistab erinevaid ilmastikunähtusi ja teab, kuidas neid nimetatakse (päike paistab, taevast on pilves; sajab vihma, lund; tugev tuul, nõrk tuul).	Nimetab iseseisvalt ja kirjeldab ilmastikunähtusi (pilvisus, tuule tugevus, sademed, õhutemperatuur jm).	Kirjeldab inimeste tegevusi seoses erinevate ilmastikunähtustega (lehtede riisumine, lume rokimine, libeduse tõrje jm). Teab õhu vajalikkust ja selle kasutamist igapäevases elus (pall, täispuhutatav madrats, auto- ja jalgrattakumm, ujumisrõngas jm).	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegade (õhu temperatuur, päikesepaiste, pilvisus, sademed, udu, härmatis, vikerkaar jms). Selgitab, kuidas ilm võib mõjutada inimeste enesetunnet ja tervist. Teab tähtsamaid taevakehi; oskab selgitada, kuidas Päike mõjutab Maa ilma.

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.	Mõistab, et vett on vaja kokku hoida (kraan keeratakse peale käte pesemist kinni). Teab, et inimene saab talvel loomi ja linde aidata.	Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (toast lahkudes kustutab tule). Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi; oksi ja lilli asjata ei murta.	Teab, kuidas loomi ja linde talvel aidata ja oskab seda teha. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi, biojäätmel). Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, lasteaias ja kodu ümbruses.	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. Teab, kuidas käituda, kui on leidnud viga saanud või hüljatud looma. Soovib osaleda looduse korrastamistöodes.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et inimesed vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et inimesed, loomad ja taimed vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et peale vee ja toidu vajavad elusolendid eluks ja kasvamiseks ka valgust ning õhku.	Oskab nimetada eluks ja kasvamiseks vajalikke tingimusi taimedele, loomadele ja inimestele. Oskab kirjeldada erinevate temperatuuride mõju taimedele, loomadele ja inimestele.	Selgitab valguse, soojuse, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Valgusfoor ja tänava ületamine	Tunneb värve punane, kollane ja roheline. Küsimise korral osutab valgusfoori suunas, leiab pildilt valgusfoori.	Teab valgusfoori ja tulede tähendust. Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee. Teab, et tänaval liikudes tuleb täiskasvanu käest kinni hoida ja mitte joosta; teab turvavesti otstarvet.	Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. Teab, kuidas sõiduteed ületada.	Oskab ületada tänavat jalgrattaga. Teab, kuidas ületada ristmikku.	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.
Liiklusmärgid	Oskab leida ja osutada tänaval küsimise peale liiklusmärkidele.	Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Teab kodu ja lasteaia ümbruses sagedamini esinevate liiklusmärkide tähendusi.	Tunneb lihtsamaid liiklusmärke (hoiatusmärgid, kohustusmärgid, osutusmärgid).	Oskab märgata liikluseeskirjade rikkumist teiste poolt ja taunib seda (nt sõidutee ületamine punase fooritule puhul jm). Teab jalgrattaga, rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).

Laste vanus Teema	2 -3aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5 -6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Sõidukid	Tunneb tänaval ja pildilt erinevaid sõidukeid (auto, buss, rong, lennuk) ja küsimisel osutab neile.	Teab liiklusvahendeid ja mõningaid eriotstarbelisi sõidukeid (politsei-, tuletõrje- ja kiirabiauto).	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. Teab, kuidas ühissõidukisse siseneda ja sealt väljuda.	Teab, kuidas käituda ühissõidukites (sisenemine, väljumine, sõidupilet, istekoha pakkumine jt viisakusnõuete täitmine).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid, nende ülesandeid ja tähtsust inimeste elus. Oskab käituda viisakalt ühissõidukis. Oskab ühissõidukis märgata abivajajat ja abi pakkuda (nt vanurile, puudega inimesele vm).
Helkur, turvavöö ja -vöö	Tunneb ära teiste asjade hulgast helkuri.	Teab helkuri otstarvet.	Teab helkurit ja selle kasutamise vajalikkust.	Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.	Teab, kuhu kinnitada helkurribad. Kirjeldab oma sõnadega ohte liikluses erinevates ilmastikuoludes ning nende vältimise viise.

4.2.2. Valdkond keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tuleb toime igapäevases suhtlemises.
- Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust.
- Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel
- Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga
- Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist
- Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt.) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult
- Mitmekesisistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Suhtlemine	Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal. Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut. Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos sõnadega. Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1-2 sõnalise ütlusega.	Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi; vastab vajaduse korral rohkem kui ühelausungiga. Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm). Kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust 1-2 lausungiga. Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega. Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.	Algatab ise aktiivselt suhtlust. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (räägib, mida tehti 2-3 lausungiga. Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?) Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.	Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?). Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teema- muutusega. Annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/ juhendite abil.	Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja /või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht). Mõistab kaudseid ütlusi (nt <i>Ruumis on aken lahti</i> . Otsene ütlus: <i>Pane aken kinni!</i> Kaudne ütlus: <i>Mul on jahe</i>). Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Suhtlemine (järg)				Annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute sidumata lausungitega. Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida tegi kodus pühapäeval). Loeb peast kuni 4-realisi liisusalme/ luuletusi. Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i> . Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.	Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info. Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikäes tuttavaid tegevusi). Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust). Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Grammatika	<p>Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue pro Mikk tahab õue minna). Kasutab üksikuid käände- ja pöörde vorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre). Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.</p>	<p>Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme. Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt Joonista! Istu!). Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõidab, laulavad). Kasutab kõnes õigesti tegusõna -ma ja -da tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida).</p>	<p>Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid. Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga). Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).</p>	<p>Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. Kasutab kõnes –nud ja –tud kesksõnu (nt söönud, söödud). Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem –kõige suurem). Kasutab tingivat kõneviisi (mängiksin, tahaksin). Ühildab sõnu arvus (lapsed söövad) ja käändes (ilusale nukule, punase palliga).</p>	<p>Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks; jookseb kivini). Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb pro loeb; mõmmi maga pro mõmmi magab; lillene pro lilleline; seen kasvab all kuuse pro seen kasvab kuuse all) ning osutab neile. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, ehitati).</p>	<p>Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina). Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded aja-suhte väljendamiseks: hommikust õhtuni). Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, maju, autosid). Kasutab kõnes enamasti laadivahelduslikke sõnu (pugema- poeb, siga – sead). Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (...sest...), tingimust (kui..., siis), eesmärki (...et...).</p>

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Grammatika (järg)	Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekti - objekti suhe (issi anna pall).			Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käände- vorme mitmuses (ilusatel lillelidel).		
Sõnavara	Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis. Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu pro kiisu, opa pro võta	Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi. Kasutab tegu- sõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud. Kasutab kõnes värvust, suurust ja teisi hästi tajutavaid	Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask –puud; tuvi, kajakas-linnud). Kasutab kõnes objektide osade/ detailide nimetusi (käpad, saba; rattad, rool). Kasutab kõnes	Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike – pikk, must –puhas). Kasutab kõnes mõningaid ise- loomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadus- sõnu (nt arg, igav,	Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme. Kasutab kõnes mõningaid sama- tähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab). Mõistab sama tüveliste sõnade	Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid,

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
	sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal nii). Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.	tunnuseid tähistavaid omadussõnu. Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided). Kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.	mõningaid liitsõnu (tuttumüts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).	kaval). Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu: hommik, päev, õhtu, öö. Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja, nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline). Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb – veeretab, sõidab – sõidutab). Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kaks sõna (nt lilled: tulp, roos).	vaimset tegevust tähistavaid sõnu (mõtlen, arvan, julge, lahke). Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu. Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast). Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad).

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Hääldamine	Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna. Hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid: a, e, i, o, u, p, m, t, l.	Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).	Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid. Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu. Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades. Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).	Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. Hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt Fanta, šokolaad).

Lapse vanus Sisuplokid	2-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-aastase lapse eeldatavad tulemused	4-aastase lapse eeldatavad tulemused	5-aastase lapse eeldatavad tulemused	6-aastase lapse eeldatavad tulemused	7-aastase lapse eeldatavad tulemused
Kirjalik kõne	Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.	Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste. Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üks-teisest (nt tass –kass, pall – sall, tuba – tupp), osutades pildile või objektile.	Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites). Kuulab ettelugemist, olles see juures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas. Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli-kolli (III v); koli-kolli (II v); koli-kooli (III v); koli – kooli (II v)). Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- tänavanimed, sildid).	Nimetab ja kirjutab tähti. Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita ja eksib sageli) Häälib õigesti 1-2 silbilisi ka sulghääli- kuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu. Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõna- de häälikstruktuuri (nt lähen koli). Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut. Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll-kool; linna (III v) –lina; tibu–tippu). Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

4.2.3. Valdkond eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu
- Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega
- Tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest
- Kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- Kuulamine
- Kõnelemine
- Eesti kultuuri tutvustamine

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt)
- Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid
- Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm)
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles)
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 1. aasta	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 2. aasta	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 3. aasta	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused keeleõppe 4. aasta
Kuulamine	Kuulab ja tajub eesti keele kõla.	Tunneb huvi eesti keele vastu.	Kuulab ja mõistab lihtsamat eestikeelset jutukest. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära. Mõistab õpitud küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.	Tunneb ära lihtsamad eestikeelsed väljendid ning mõistab neid. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsioonidega. Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. Mõistab esitatud küsimusi.	Kuulab ja mõistab lasteaia tegevustes kasutatavaid kirjanduspalasid..
	Kuulab õpetaja poolt lausunud sõnu ning lihtsaid lauseid.	Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu ja oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	Vastab küsimustele õpitu piires. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.	Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 1. aasta	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 2. aasta	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 3. aasta	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused keeleõppe 4. aasta
	Kuulab korraldusi ning toimib õpetajaga koos.	Kuulab õpetaja poolt antud korraldusi. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist			Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt.
Kõnelemine	Saab aru viisakusväljendite tähendusest.	Kordab järele õpetaja poolt öeldud viisakusväljendeid.	Kasutab üksikuid viisakusväljendeid. (Teab) Kordab järele lihtsamaid sõnu. Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu. Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Kasutab mõningaid sobivaid viisakusväljendeid. Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Vastab küsimustele õpitu piires.	Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada lihtsamat vestlust. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel.

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 1. aasta	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 2. aasta	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 3. aasta	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused keeleõppe 4. aasta
	Saab aru lihtsamatest küsimustest.	Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele	Oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	Kasutab endast rääkides sõna „Mina“.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires.
	Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Kordab järele mõnda eestikeelset luuletust. Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.	Teab peast mõnda eestikeelset luuletust.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast mõningaid eestikeelseid luuletusi ja laule. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. Tunneb eesti keelseid häälikuid ja tähti.
Eesti kultuuri tutvustamine	Tunneb ära Eesti lipu.	Tunneb huvi eesti rahvussümbolite vastu.	Oskab nimetada, mis riigis ta elab. Tunneb huvi Eesti tähistatavate Rahvakalendri tähtpäevade vastu. Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu. Tunneb eesti sümboolikat.	Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke- ja rahvuslikke tähtpäevi. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. Oskab laulda	Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu.

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 1. aasta	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 2. aasta	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused keeleõppe 3. aasta	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused keeleõppe 4. aasta
				mõnda tuntud eesti lastelaulu. Teab mõnda eestikeelset liisusalmi.	Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu. Tunneb ära eesti rahvarõivad.

Eesti keele arengu vaatlusleht muu- ja kakskeelsetele lastele (Lisa 1)

4.2.4. Valdkond matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki
- Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi
- Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas
- Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid
- Tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid
- Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
- Suurused ja mõõtmine
- Geomeetrilised kujundid

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada
- Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks
- Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemise - , haistmis- ning kompimisaistingut
- Suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm)
- Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lapse vanus Üldteema	Kuni 3-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse eeldatavad tulemused	4 – 5aastase lapse eeldatavad tulemused	5 – 6aastase lapse eeldatavad tulemused	6 – 7aastase lapse eeldatavad tulemused
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Rühmitab esemed ühe sarnase tunnuse (värvus, suurus, kuju vms) hulgaks. Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju ja üks</i> . Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i>	Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka. Paaride moodustamisega (üks-ühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt. Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud). Võrdleb esemete hulki paardesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui. Tutvub arvudega 10ni.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu. Tunneb numbrimärke. Võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui). Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Mõtestab arvude rida 12ni. Liidab ja lahutab 5-piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =). Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud esemete hulga järgi.

Lapse vanus Üldteema	Kuni 3-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse eeldatavad tulemused	4 – 5aastase lapse eeldatavad tulemused	5 – 6aastase lapse eeldatavad tulemused	6 – 7aastase lapse eeldatavad tulemused
Suurused ja mõõtmine	Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur – väike).	Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab mõisteid/viipeid.	Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem – madalam) Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	Järjestab kuni 5 eset suurusjärgi järgi. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. Hindab kaugust silma järgi Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. Järjestab raskuse ja paksuse järgi.	Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid euro ja sent ning kasutab neid mängutegevustes. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetrilised kujundid	Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. Kompimise - veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.	Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.	Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.	Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).

Lapse vanus Üldteema	Kuni 3-aastase lapse eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse eeldatavad tulemused	4 – 5aastase lapse eeldatavad tulemused	5 – 6aastase lapse eeldatavad tulemused	6 – 7aastase lapse eeldatavad tulemused
Orienteerumine ajas	Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm). Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).	Teab ööpäeva osi hommik – päev – õhtu – öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile – täna – homme.	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. Eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.	Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem, varem, noorem, vanem.
Orienteerumine ruumis	Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal – all, kõrval -, ees – taga.	Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal – all, ees – taga (minu ees, minu taga jne).	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (seisan Alo taga; olen tahvli ees) Määrab vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme asukohta teiste esemete suhtes: all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	(Orienteerub tasapinnal (paberil).

4.2.5. Valdkond kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
- Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaa
- Vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid
- Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid
- Kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt
- Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

Valdkonna *Kunst* sisu:

- Kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist
- Suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid
- Kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne.
- Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida
- Julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus

- Viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale
- Suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.
- Suunatakse last korrastama oma tööpinda pärast kunstitegevuse lõppu (vajadusel abistades).

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lapse vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused
Sisuplokid					
Voolimine	Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju. Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini.	Muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale (savi, plastiliin).	Annab voolitud ümarvormidele erinevaid nimetusi.	Veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale (nt pabermassi, vaha jne).	Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi.
	Tegevust jälgendades vajutab voolimismassi auke.	Surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb pinnale jooni ja täppe.	Rullib savitükki ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete jne iseloomulikke tunnuseid.	Kasutab saadud algvorme (kera, silinder) neist Tähendusega objektide voolimiseks.	Kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel.
			Vajutab ümarvormi pihkude ja/või sõrmede vahel õhemaks, pigistab ja venitab savi sellele teise kuju andmise eesmärgil.	Juhendamisel ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel.	Voolib juhendamisel ka ühest savitükist, venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi.

Lapse vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse eeldatavad tulemused
Sisuplokid			Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes.	Kasutab valmisvorme (iseseisvalt liivast ehitamiseks, juhendamisel nt piparkookide vms valmistamiseks).	Ümarvorme ning ümar-ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid.
			Juhendamisel kasutab voolimispulka savi vms voolimismaterjali tükeldamiseks.		Juhendamisel silub peale väiksemate detailide lisamist ühenduskohad.
					Niisutab vajadusel voolitava eseme pinda ühenduskohtade silumiseks. Oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta.

Joonistamine	Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.	Tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täpid, jooned: vertikaalsed, horisontaalsed, lainelised, katkendlikud, spiraalsed), püsides paberil.	Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.	Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).	Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi joonistusvahendit ja paberit rikkumata.
	Juhendamisel tõmbab Jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.	Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid.	Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni.	Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.	Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi).
	Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta (nt paber, asfalt).		Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta.	Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat.	Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeoleolu ning täidab pinda.
			Suudab kujutada naturile sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest (nn peajalgseid).	Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi.	Värvib enamasti kontuuri ületamata.

Maalimine	Kannab värvi õpetaja antud värvise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.	Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees.	Juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks.	Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.	Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.
	Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud švammiga, templiga.	Teeb näpuvärvidega punkte ja jooni.	Ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.	Juhendamisel katab värviga algul suurema kujundi, millele lisab detailid.	Juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve.
	Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni jne.	Vajutab templiga erinevatele pindadele (nt paber, kartong) jäljendeid.	Suunamisel võtab pintsli vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.	Teeb pintsli vajutuste ja -tõmmetega objektide väikseid detaile (nt silmad, suu) või rütme.	Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeolelu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.
		Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe.	Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva. Selgitusel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.	Suunamisel loob maalile tausta, jätab vähe katmata pinda.	Suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta. Pintsliga liigub paberil vabalt, ei liigu pikalt edasi-tagasi ühes kohas. Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist. Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli.

Meisterdamine	Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali.	Kortsutab pehmet paberit, rebib paberiribast tükke.	Lõikab kääridega paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont	Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need alusele.	Valib erinevate Meisterdamis-materjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada.
	Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.	Puistab õpetaja poolt liimiga kaetud paberile paberitükke, seemneid vms.	Katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid.	Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.	Lõikab iseseisvalt kääridega.
	Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.	Asetab alusele ja surub kinni õpetaja poolt liimiga kaetud paberist kujundid, puulehed vms (nt lehed puule).	Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne).	Voldib paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt kaardi ,raamatu, liniku).	Rebib lihtsamaid kujundeid.
			Kortsutab erineva paksusega paberit.	Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (nt helmeid, nõöpe) kettide, kaunistuste jne. valmistamisel (nt päkapikk – käbile müts; siil – männikäbile nina).	Meisterdab Looduslikust materjalist ja majapidamises järelejäänud pisesemetest objekte lihtsate ühendusvõtete abil (nt plastiliiniga liitmine, tikkude või kõrte torkamine pehmesse materjali jne).

4.2.6. Valdkond muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- Suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

Valdkonna *Muusika* sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmiline liikumine
- Pillimäng

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- Esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus
- Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid
- Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele
- Kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne. Muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul
- Seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- Muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusiktegevuse liigid					
Laulmine	Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. Püüab üksikuid silpe või sõnu õpetajaga kaasa laulda. Imiteerib erinevaid hääletoone (näiteks loomi, linde, loodushääli)	Huvitub laululistest tegevustest, püüab õpetajaga kaasa laulda. Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa). Oskab hoida rütmi.	Laulab peast lihtsamaid rahva- ja lastelaule. Laulab loomuliku häälega ja rühmaga samas tempos. Püüab laulda rütmiliselt täpselt.	Laulab tühtlases tempos, loomuliku häälega, ilmekalt, selge diktsiooniga. Laulab koos rühmaga peast mõningaid rahva- ja lastelaule. Omab ansambli tunnetust. Proovib laulda üksinda ja julgeb olla eeslauljaks.	Esitab laule nii rühmas kui ka üksi. Laulab ilmekalt, loomuliku hääle ja vaba hingamisega ning kasutab dünaamikat. Suudab muuta tempot ja teha dünaamilisi muutusi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (keerutamine, tammumine, jooksmine, seismine, hüppamine, kükitamine, lehvitamine, sõrmega viibutamine jm). Liigub koos rühmaga ringis.	Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd, jooks, päkkadel kõnd, koputamine, keerutamine paarilisega jne). Moodustab ringi ja liigub ringis; oskab läbisegi liikuda. Väljendab liikumisega erinevaid karaktereid ja dünaamikat.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu. Tantsib kasutades eakohaseid tantsusamme (põlvetõste, liikumine hanereas ja ringis, käärhüpe, galopp, paarilisega käevangus keerutamine). Oskab eakohaseid laulumänge. Julgeb tantsulisel liikumisel improviseerida	Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register). Arvestab liikumisel muusika pulssi ja meetrumit. Esitab õpetaja seatud tantsu, kasutab õpitud elemente. Kasutab tantsides improviseeritud liikumist, lisab seda ka laulude ilmestamiseks.	Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga. Jälgib muusika ja liigutuste kooskõla. Kasutab tantsuliste liikumiste ja/või laulu ilmestamiseks erinevaid vahendeid (kangas, paber jms).

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusiktegevuse liigid					
Muusika kuulamine	Suudab keskenduda lühikese laulu ja muusikapala kuulamiseks. Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast. Kuulab loodus- ja olmehäält.	Tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (näiteks: plaksutab, lööb jalamatsu jne).	Kuulab laulu ja muusikapala, väljendab emotsionaalselt muusikas tajutud meeleolu liigutuste ja liikumisega. Eristab kiiret ja aeglast tempot, vaikset ja valju muusikat ning kõrget ja madalat registrit	Kuulab laulu ja muusikapala huviga. Väljendab muusikas tajutud meeleolusid liikumise, laulmise, pillimängu kaudu. Järgib muusika rütmi ja tempot. Tundes ära laulu, hakkab kaasa laulma. Oskab kuulatud laulu või instrumentaalpala lihtsate sõnadega iseloomustada.	Väljendab muusikast saadud elamusi loovalt, muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, rahvalaul, marss, valss). Teab mõisteid helilooja, luuletaja, ansambel, koor, orkester, dirigent, hümn, rahvalaul, rahvatants, rahvapill ja rahvamäng. Eristab kahe- ja kolmeosalist meetrumit. Tunneb pausi mõistet.
Pillimäng	Mängib õpetaja ettenäitamisel kuulnud muusikale kaasa kehapillil (plaksutab/patsutab pulssi või rütmi). Tutvub lihtsamate rütmipillidega (marakas, kelluke, kuljused, rütmiklotsid, lastetrumm	Mängib muusikat kuulates kaasa rütmi või pulssi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, marakas, trummil vms.	Mängib rütmipille (näiteks kõlakarpi, trummi, kuljuseid), kuulates eristab neid tämbri järgi. Kasutab rütmipille laulude eel-, vahe- ja järelmängudes. Tutvub plaatpillidega (metallofon,ksülofon,	Mängib ja tunneb tämbri järgi ära õpitud rütmipille. Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele ning instrumentaalpaladele. Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega,	Mängib rütmi- ja meloodiapillil kaasa lühikest ja korduvat viisi või meloodialõiku, (näiteks: puu-agoogo, taldrikud, guiro, triangel, kõlaplaadid, ksülofon, metallofon, kellamäng). Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusiktegevuse liigid	jms)		kõlaplaadid, kellamäng jms)	mängib nendega ühes tempos. Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi, kastanjette jm.	Mängib lastepillidel pilliansambelis. Tunneb mõistet muusika pulss ehk süda. Tunneb rütme TA, TI-TI, TA-A ning oskab neid eristada nii kuulamise kui ka noodipildi järgi.

4.2.7. Valdkond liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu
- Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
- Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas
- Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele
- Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- Kehalise kasvatusalased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen
- Põhiliikumised
- Liikumismängud
- Erinevad spordialad
- Tants ja rütmika

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel
- Rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms
- Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused
- Suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust

- Mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmootorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Üldteema					
Liikumisteadmised	Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult, liigub õpetaja juhendamisel ohutult. Arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses.	Sooritab harjutusi õpetaja korraldusel ja sõnaliste seletuste järgi, järgib meeldetuletamisel hügieeninõudeid.	Nimetab harrastus-spordi liike, spordivõistluseid, teab vahendite nimetusi, kasutab vahendeid ohutult, õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.	Osaleb LA spordi-üritustel, talub kaotust, teab ja kasutab õpitud mõisteid, järgib hügieeninõudeid, teab hügieeni olulisust, õnnetuse ja ohu korral teab, et appi tuleb kutsuda täiskasvanu. Teab spordivahendite nimetusi. Nimetab mõningaid spordialasid.	Nimetab spordialasid ja mõne sportlase, keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele, peab kinni ohutusreeglitest. Nimetab mõne eesti tuntuma sportlase
Põhiliikumised	Ronib ja roomab üle väikeste takistuste, kõnnib piiratud alal, säilitab kõndides ja joostes sihi, hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda. Sooritab põhiliikumisi, säilitab tasakaalu pingil ja vähendatud pinnal. Kõnnib abiga trepist üles ja alla	Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides, ja õpitud harjutustes, teeb koordineeritud, osavust ja tasakaalu arendavaid harjutusi. Viskab ja püüab palli paaris	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängus, sooritab tasakaalu nõudvaid harjutusi, teeb harjutusi väikeste vahenditega. Oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees- ja külgalopp, hüpaksamm. Suudab pingutada	Käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses, ronib varbseinal vahelduva sammuga, täidab lisaülesandeid Kasutab harjutusi tehes mõlemat kehapoolt.. Hüppab kaugust paigalt ja hoojooksult	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, liigutused koordineeritud ja rütmilised, säilitab paigal ja liikudes tasakaalu, kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvates harjutustes kasutab domineerivat kätt. Oskab käsitleda hüpitat Oskab jooksu vältel kasutada oma jõuvarusid

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Üldteema			jooksmisel		Teab rivi- ja korraharjutusi
Liikumismängud	Mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni- ja jooksumänge, mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	Mängib 2-4 reegluga liikumismänge, pingutab rühmategevustes ühise eesmärgi nimel. Ootab oma järjekorda	Mängib koos teistega võistlusmänge, osaleb jõukohastes teatevõistlustes, tunnustab nii oma, kui ka vastasmeeskonna edu.	Käsitleb mängu ja spordivahendeid loovmängudes. Mängib lihtsamaid maastikumänge. Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele. Oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada. Täidab mängudes erinevaid rolle	Võistleb kombineeritud teatevõistlustes, mängib sportlike elementidega mängu, organiseerib ise liikumis-mänge, kasutab ausa mängu põhimõtteid, järgib reegleid. Mängib rahvastepalli. Suudab taluda kaotust võistlusmängudes
Spordialad Võimlemine, kelgutamine, suusatamine.	Sooritab erinevaid võimlemisharjutusi, kasutab vahendeid, järgib õpetaja ja kaaslaste tempot, teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi, veab tühja kelku, sõidab ise nõlvast alla.	Sooritab kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni, hoiab kohta rivistuses, kolonnis, viirus, kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge.	Teeb erinevate vahenditega eakohaseid harjutusi tehniliselt õigesti, valitseb liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvates ülesannetes, sooritab painduvust, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi, veab kaaslast kelgul, kelgutab ülesandeid sooritades mäest alla, suuskadel	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu, säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu, suusatab vahelduva libiseva sammuga, käsitseb õpetaja abiga suusavarustust.	Valitseb oma liigutusi nii ruumis kui õues, orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi, osaleb kelguvõistlustel, sõidab nõlvast alla põhiasendis, suusatab koordineeritud liikumisega, käsitseb suusavarustust iseseisvalt.

Laste vanus	Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Üldteema			kasutab libisemistehnikat.		
Tants ja rütmika	Kasutab juhendaja abil liikudes rütmipille, sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi. Kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi; sooritab juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi, plaksutab ja liigub vastavalt muusika rütmile.	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele, liigub muusika järgi vabalt ja iseseisvalt.	Kohandab oma liigutusi vastavalt etteantud rütmiga, kasutab lihtsamaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Sooritab rütmikaliikumisi ühel ajal kaaslastega, liigub enda tekitatud rütmi järgi, vahelduva tempoga, väljendab liikumise kaudu emotsioone, kasutab liikudes loovalt vahendeid (lint, rõngas jm).
Vaba aeg ja loodusliikumine	Mängib vabamängus iseseisvalt. Matkab õpetaja või vanematega looduses, teeb kaasa kuni 500 meetri pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	Algatab iseseisvalt mängu, tegutseb iseseisvalt LA õuealal.	Kasutab spordi ja mänguväljakute vahendeid iseseisvalt ja sihipäraselt, sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.	Suudab sõita tõuke- ja kahe rattalise rattaga, suusatada ja liikuda rulluisudel.	Tegutseb iseseisvalt koduümbruse ja LA spordi- ja mänguväljakutel, mängib lihtsamaid maastikumänge.

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Koostöö põhimõtted

Lapse kasvamine ja kasvatamine algab kodust. Lasteaed on asutus, mis püüab igati toetada ja abistada lapsevanemaid ning on koduse kasvatusedasiarendaja. Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate koostöö lapse arengu toetamiseks põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Kodu- ja lasteasutuse koostööna täidetakse õppekavas püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid.

Koostöövormid:

- Suhtlemine laste toomise ja viimise ajal
- Rühma koosolekud viiakse läbi vähemalt üks kord aastas, vajadusel sagedamini
- Hoolekogu koosolekud
- Arenguveestlused viiakse läbi vähemalt üks kord aastas, arenguveestluse läbiviimise kord on õpetajale kättesaadav ühiskaustas public. Arenguveestluse läbiviimiseks kokkuvõtte õppekava Lisa 2. Lapsevanemal on õigus arenguveestlusest loobuda, täites selle kohta Stuudiumi keskkonnas avalduse, õppekava Lisa 2.1
- Küsimused lapsevanemale on arenguveestluse läbiviimise korras Lisa 1. Õpetajatel on võimalus paindlikult vastavalt vanusele ja lapse individuaalsusele küsimusi kohandada.
- Individuaalsed vestlused ja logopeedi/eripedagoogi konsultatsioon
- Kirjalikud teated ja informatsioon teadetetahvlil
- Lasteaia kodulehekülg www.kaseke.valga.ee
- Stuudiumi keskkond <https://lasteaedkaseke.ope.ee/>
- Traditsiooniliste ürituste läbiviimine
- Lastevanemate koolitused (võimalusel)
- Tagasiside lasteaia tegevuse ja rühma töö kohta rahuloluküsitluste kaudu
- Avatud uste päevad (lastevanemate õhtupoolikud rühmades)

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

- Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Stuudiumi keskkonnas on lapse profiilis dokument arengu hindamise kohta, mida õpetajad täidavad igal õppeaastal. Arengumapp võetakse kasutusele rühmapõhiselt, õpetajad võivad paindlikult otsustada, kas annavad iga õppeaasta lõpus lapse kohta kogutud info ja materjalid vanemate kätte või teevad seda lasteaia lõpetamise aastal.
- Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Lapse koolivalmidust hindab üks kord aastas logopeed muu- ja kakskeelsetele lastele, eesti keelt kõnelevatele lastele logopeed puudub. Logopeed annab koolivalmiduskaardile tagasisidet laste kohta, kellele ta annab logopeedilist abi.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluste, milles lähtub lasteaed Kasekese arenguestluste läbiviimise korrast (Vastu võetud pedagoogilise nõukogu otsusega protokoll nr 4 kinnitatud direktori käskkirjaga nr 1-1/17 kuupäev 16.05.2023) mis:
 1. annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest.
 2. selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

- Lapse arengu hindamise ja arenguevestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.
- Lapsevanemal on õigus loobuda arenguevestlusest, andes Stuudiumi keskkonnas sellest teada. Lapse profiilis Stuudiumis on arenguevestlusest loobumise kohta avalduse vorm, mille lapsevanem täidab. Kui see pole lapsevanemale võimalik, prindib õpetaja dokumendi välja ja võtab lapsevanemalt loobumise kohta allkirja paber kandjal.
- Lasteaed väljastab kooliminevale lapsele koolivalmiduskaardi (Lisa 3).
- Lapse arenguanalüüsi säilitatakse lapse rühmast rühma liikumisel, lapse lasteaiast lahkumisel säilitatakse lasteaia arhiivis.

7. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

1. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isikuomadustest tingituna arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid) või rühma tegevuskavas.

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse arengulisteks erivajadusteks. Arenguline erivajadus võib olla nii mahajäämus eakohasest tasemest kui ka andekus mingis arenguvaldkonnas. Mõlemal juhul on vajalik lisatöö õpetajate, spetsialistide ja lapsevanema poolt, et luua võimetele vastavad tingimused.

Määramise aluseks on kuulmis-, nägemis-, kõne-, keha- ja intellektipuuded, spetsiifilised arenguhäired, emotsionaalsed käitumishäired, pervasiivsed arenguhäired ja andekus.

2. Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut ning võimaldada tal jõukohaselt osaleda õppe-kasvatustöös on oluline tugineda lapse arengulisele vanusele ja seada jõukohased eesmärgid.

I Märkamine:

Toimub nn varajane sekkumine, see on arenguliste erivajadustega laste võimalikult varajane märkamine (arenguvaatlused, rühma meeskonna arutelu, arenguestlus).

II Hindamine:

Hindamine on meeskonnatöö, mis kajastab mitmeid valdkondi, toetub erinevatele allikatele ja on kohese rakendusliku väärtusega:

- erivajaduse täpsem määramine lapse meeskonna poolt
- erialaspetsialistide (logopeed, eripedagoog, eriarstid, perearst, sotsiaaltöötaja, psühholoog) kaasamine
- küsitlus ja testimine (arstide ja erispetsialistide konsultatsioonid)

III Nõustamine: vahekokkuvõtte ja informatsioon lapse erivajaduse kohta lapsevanematele ja õpetajatele.

Vajadusel erivajadusega lapse suunamine nõustamiskomisjoni (Innove Rajaleidja keskus), kes konkretiseerib eriabi vormi ja mahu ning suunab vajadusel lapse tema arengust lähtuvalt sobivasse erirühma. Nõustamiskomisjoni suunatakse ka koolipikenduse taotlejad.

IV Sekkumine:

3. Lapse arengutasemest lähtuva õpetuse planeerimine ja läbiviimine toimub tavarühmas või erirühmas.

4. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava (IAK Lisa 4). Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte IAK rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. IAK koostatakse koolipikenduse saajatele.

5. Mitte eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele teiste lastega suheldes ja mängides ning lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Eesti keele õpe on meeskonnatöö, millest on haaratud kogu lasteaia personal.

Põhimõtted teise kodukeelega lapse arengu toetamisel:

- koostöö lapsevanemaga selgitamaks välja lapse keelelise arengu küsimusi
- keeleõppega tegeldakse järjepidevalt, korrates ja aktiveerides õpitut erinevates kontekstides.

6. Andekate laste arengu toetamiseks kasutab õpetaja lapse arendamiseks õppekava järgmist raskusastet, valides lapsele õppetegevuseks jõukohast ja huvipakkuvat materjali.

Õpetaja teavitab ja annab soovitusi lapsevanemale lapse võimetest, suutlikkusest, annab nõu, mil viisil annet edasi arendada.

7. Erivajadusena käsitletakse ka toidutalumatusega või -allergiaga seonduvat, st kui laps vajab eri- või ravitoitu.

Vanem informeerib lasteasutuse direktorit kirjalikult lapse terviseseisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel personal kohandab võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldust.

8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Õppekava tulemuslikkust hinnatakse õppeaasta lõpul pedagoogilisel nõupidamisel
- Ettepanekuid täiendusteks võivad teha kõik õpetajad pedagoogilisel nõupidamisel ja lapsevanemad rühmakoosolekul või hoolekogu esindaja kaudu.
- Tulenevalt ettepanekutest tehakse õppekavas täiendused enne 31. augustit
- Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga
- Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga

Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 1

Laste eesti keele arengu hindamise vaatlusleht

Lapse nimi

Sünniaeg.....

Rühm.....

Õpetaja.....

A – oskused nõuavad korrektsiooni

B – oskused vastavalt vanusele

C - oskused ületavad vanust

3-4 a.

4-5a.

5-6a.

6-7a.

Oskused	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Laps tunneb huvi eesti keele vastu								
Kuulab ja tajub eesti keele kõla								
Osaleb aktiivselt õppetegevustes								
Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele								
Kasutab keelt koos õpetajaga aktiivselt								
Hääldab järele kuulnud sõnu								
Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid								

Tunneb ja kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides								
Oskab esitada ja vastama lihtsamatele küsimustele								
Tunneb ja nimetab põhivärve								
Oskab loendada 12-ni ja tunneb numbreid								
Teab peast mõnda eestikeelset luuletust või laulu								
Oskab nimetada kehaosi								
Oskab kasutada ruumimõistetega sõnu (ees, taga, peal, all, kõrval, üleval jne.)								
Räägib endast ja enda perest (pereliikmete nimetamine)								
Oskab lihtsamate lausetega ümber jutustada tuttavad teksti(muinasjuttu, pildiseeria)								
Tunneb kirjapildis ära oma nime ja mõned lihtsamad eestikeelsed sõnad								

Kokkuvõte (3-4a.).....

.....

Kokkuvõte (4-5a.).....

.....

Kokkuvõte (5-6a.).....

.....

Kokkuvõte (6-7a.).....

.....

ARENГУVESTLUSE LÄBIVIIMINE/KOKKUVÕTE

...../lapse nimi/

Toimumise aeg.....

Vestlusel

osalesid:.....

KOKKUVÕTE:

Lapsele meeldib/ last huvitab:

.....
.....

Tähelepanu tuleb pöörata/ arendada oleks vaja:

.....
.....

TEGEVUSKAVA:

Lapsevanem:.....

.....
.....

Lasteaed:

.....
.....

Lapsevanemate allkirjad:

Lasteaiaõpetajate allkirjad:

Valga Lasteaed Kaseke õppekava Lisa 2.1

Arenguvestlusest loobumine

Käesolevaga kinnitan mina.....

(lapsevanema, hooldaja, eestkostja nimi),

et ei soovi osaleda (lapse nimi).....

arenguvestlusel.

Põhjuseks:

Ma ei soovi oma loobumist põhjendada:

Lapsevanema (hooldaja, eestkostja) allkiri:

Kuupäev:

LAPSE KOOLIVALMIDUSE KAART

Kaardi koostamisel on lähtutud koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Lapse arengu hindamise aluseks on 6-7aastaste laste eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade pädevused. Last jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Koolivalmiduse hindamiseks kasutatakse vaatlust ja erinevaid uurimisülesandeid.

1. Üldandmed lapse kohta:

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Kodune keel(ed):

Käelisus:

Laps on viibinud lasteaia alates

Kokkuvõte ja soovitused

1. Lapse arengutulemused üldoskustes:

Mäng ja sotsiaalsed oskused

Algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu:

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada:

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus:

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu:

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Enesekohased oskused

Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Tunnetus – ja õpioskused

Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg).

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Oskab loogiliselt arutleda, kasutab dialoogi.

Väga hea

Eakohane

Vajab arendamist

Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.

Väga hea

Eakohane
Vajab arendamist

Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

2.Lapse arengutulemused õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades

Keel ja kõne

Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Matemaatika

Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , – , =;

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja –päeva.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Kunst

Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Muusika

Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule koos rühmaga.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist|

Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning oskab oma sõnadega kirjeldada kuulatud muusikat.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Liikumine

Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest ning mängureeglitest, valides selleks sobivad paigad ja vahendid.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu ja tasakaalu arendavaid harjutusi.

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, pallid, rõngad, kelgud, tõukeratas, hüppenöör jne.).

Väga hea
Eakohane
Vajab arendamist

Tähelepanekud:

Kõne areng (täidab logopeed)

Kuupäev:
Õpetajad:
Logopeed:
Lapsevanem:

KINNITAN:

Reg.nr 1-1/
Lasteaed Kaseke direktor

INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

1. Õpetajate tähelepanekud ja soovitused

Valdkonnad	Lapse tugevad küljed (oskused). Hetketase.	Arendamist vajavad küljed (soovitused tegevusteks)	Eeldatav tulemus, eesmärgid
Mänguoskused			
Tunnetus- ja õpioskused			
Sotsiaalsed oskused			
Enesekohased oskused			
Mina ja keskkond			
Keel ja kõne			
Matemaatika			
Kunst			
Muusika			
Liikumine			

2. Kõne uuringu tulemused

Valdkonnad	Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitud
Kõnesoov ja suhtlemine		
Kõne mõistmine		
Hääldus/sõnavara/lause		
Jutustamine		

3. Teiste spetsialistide arvamused ja soovitud

--

4. Lapsevanema arvamus

--

5. Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks

--

6. Rakendatavad tugiteenused

Tugiteenus	Tugiteenuse eesmärk, tegevused

Kuupäev:

Lapsevanem:

Rühma õpetajad:

Tugispetsialist(id):

Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator (või lasteasutuse direktor):

7. Rakendatud tugiteenus(t)e tulemuslikkus

Tugiteenuse osutaja	Hinnang	Soovitused

8. Kokkuvõtte ja ettepanekud

--

Kuupäev:

Lapsevanem:

Rühma õpetajad:

Tugispetsialist(id):

Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator (või lasteasutuse direktor):